

Bartłomiej Suchodolski
<http://orcid.org/0000-0002-6033-4825>
Uniwersytet w Siedlcach
bartlomiej.suchodolski@uws.edu.pl
DOI: 10.35765/pk.2024.4704.09

Wspieranie kultury studenckiej przez jednostki samorządu terytorialnego w Polsce na przykładzie Miasta Lublin

STRESZCZENIE

Prowadzenie i wspieranie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym wszystkich jednostek samorządu terytorialnego. Samorządy organizują kulturę zwłaszcza poprzez powołane przez siebie instytucje kultury. Wspieranie działalności kulturalnej przyjmować może natomiast postać m.in. dotacji, nagród i stypendiów. Szczególnym rodzajem kultury jest kultura studencka, która ze względu na swoją specyfikę jedynie w ograniczonym zakresie może być wspierana finansowo przez samorząd terytorialny. Celem niniejszego artykułu była próba analizy możliwości wspierania kultury studenckiej przez jednostki samorządu terytorialnego w Polsce oraz weryfikacja hipotezy, że możliwości te są istotnie ograniczone. Przedstawione w pracy wnioski nie pozwoliło na pozytywną weryfikację tej hipotezy. W niniejszym artykule problematyka wspierania kultury studenckiej przez jednostki samorządu terytorialnego przedstawiona została na przykładzie Miasta Lublin. W artykule zaprezentowane zostało także pojęcie kultury i jej znaczenia w życiu ludzi oraz omówiono zagadnienie realizacji zadań z zakresu kultury przez samorząd terytorialny.

SŁOWA KLUCZE: kultura, kultura studencka, samorząd terytorialny, Miasto Lublin

ABSTRACT

Supporting Student Culture by Local Government Units in Poland: The Case of the City of Lublin

The responsibility for conducting and supporting cultural activities rests with local government units. These governments organize cultural life, primarily through institutions they establish, but they also provide support through grants, awards and scholarships. Student culture, as a distinct type of culture, presents unique challenges, as its specific nature limits the extent to which

Sugerowane cytowanie: Suchodolski, B. (2024). Wspieranie kultury studenckiej przez jednostki samorządu terytorialnego w Polsce na przykładzie Miasta Lublin. © *Perspektywy Kultury*, 4(47), ss. 113–132. DOI: 10.35765/pk.2024.4704.09

local governments can provide financial support. This article analyzes the potential of local government units in Poland to support student culture and tests the hypothesis that these possibilities are significantly limited. The analysis confirms this hypothesis. Using the example of the City of Lublin as a case study, the article examines how student culture is supported in practice. Additionally, it explores the broader concept of culture, its importance in people's lives, and the role of local government local governments in implementing cultural initiatives.

KEYWORDS: culture, student culture, local government, City of Lublin

Wstęp

Kultura stanowi nieodłączny element życia człowieka. Przenika ona bowiem wszystkie sfery jego życia, a dostęp do niej jest jednym z niezbywalnych jego praw. Kultura ma istotny wpływ na odczuwaną przez ludzi jakość życia. Oddziałuje ona na tworzenie się relacji społecznych oraz pomaga w zaspokajaniu ludzkich potrzeb niematerialnych. Kultura każdego dnia się rozwija. Swój wkład w ten rozwój powinny mieć m.in. jednostki samorządu terytorialnego. Prowadzenie i wspieranie działalności kulturalnej jest w związku z tym zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego (Suchodolski, 2015). Szczególnym rodzajem kultury jest kultura studencka, czyli kultura związana z szeroko rozumianą społecznością akademicką obejmującą przede wszystkim studentów, ale także wykładowców i pozostałych pracowników uczelni wyższych oraz wszystkie inne osoby czujące się członkami tej społeczności.

Kultura studencka dla swojego rozwoju wymaga nakładów finansowych. Celem niniejszego artykułu jest więc próba analizy możliwości wspierania kultury studenckiej przez jednostki samorządu terytorialnego w Polsce. W artykule postawiona została hipoteza, że możliwości finansowego wspierania kultury studenckiej przez jednostki samorządu terytorialnego są istotnie ograniczone.

W drodze do realizacji przyjętego celu i weryfikacji postawionej hipotezy w artykule zaprezentowane zostanie pojęcie kultury i jej znaczenia w życiu ludzi, omówiona zostanie realizacja zadań z zakresu kultury przez samorząd terytorialny oraz przedstawiony będzie również sposób wspierania kultury studenckiej przez samorząd Miasta Lublin. W artykule wykorzystano bogatą literaturę przedmiotu, właściwe akty prawne oraz wybrane pozycje netografii.

Kultura i jej znaczenie w życiu ludzi

Termin „kultura” pochodzi z języka łacińskiego – *cultura* od czasownika *colo, colere*, oznaczającego „uprawiać”. Pokrewnym mu terminem jest greckie – *pelomai*, oznaczające „być poruszonym, zajmować się jakimś przedmiotem, uprawiać” (Daszkiewicz, 2010). Teoretycy i historycy kultury często uznają również, że termin ten pochodzi od łacińskiego terminu *cultura agri*, który oznaczał uprawę oraz uszlachetnianie roli. Na grunt humanistyki przeniósł go w I wieku p.n.e. rzymski pisarz Cicerono, który określał nim uszlachetnianie życia duchowego (Włodarczyk, 2003).

Termin „kultura” stanowi „jedno z najbardziej powszechnych i zarazem wieloznacznych pojęć humanistyki i nauk społecznych” (Włodarczyk, 2003, s. 950). A.L. Kroeber i C. Kluckhohn stwierdzili, że pojęcie kultury może mieć aż 257 znaczeń (Kroeber i Kluckhohn, 1952). Zgodnie z definicją zawartą w *Słowniku języka polskiego* PWN kultura to „materialna i umysłowa działalność społeczeństw oraz jej wytwory” (sjp.pwn.pl). Kultura może być rozumiana jako rezultat działań odniesionych do zjawisk naturalnych, ale w pewien sposób przeciwstawiających się naturze. Stanowi ona zarówno ład narzucony przez człowieka i podporządkowany ustalonym przez niego wzorom, jak również narzędzie zaspokojenia ludzkich potrzeb oraz sposób realizacji ludzkich celów w dziedzinie materialnego bytu (Włodarczyk, 2003). Kultura jest kategorią niezwykle skomplikowaną i wieloznaczną. Terminem tym posługiwać się można bowiem na oznaczenie wszystkiego, co pochodzi od człowieka jako istoty rozumnej (Kreft, 2005). Kultura może obejmować zarówno dzieła Szekspira, jak również komiksowego Supermana, operę, futbol amerykański, ale też problem, kto zmywa naczynia w domu (Baldwin, Longhurst, McCracken, Ogborn i Smith, 2007). „Zgodnie z tradycją kultura jest ogółem artefaktów – wytworów czynności ludzkich” (Jadacki, 2011, s. 47). Zdaniem E. Tylora, kultura może być utożsamiana z cywilizacją i postrzegana jako „złożona całość, która obejmuje wiedzę, wierzenia, sztukę, moralność, prawa, obyczaje oraz inne zdolności i nawyki nabyte przez ludzi jako członków społeczeństwa” (Kłoskowska, 2005, s. 21). Kultura jest tworem zbiorowym, a nie indywidualnym. Kultura powstaje i rozwija się bowiem w wyniku kontaktów międzyludzkich, w trakcie których dochodzi do przekazywania sobie różnych informacji i uczenia się od siebie nawzajem. Pojedynczy człowiek może wnieść znaczny wkład w tworzenie kultury. To, co sam wymyśli, stanie się jednak częścią kultury tylko wówczas, jeśli zostanie przyjęte przez innych ludzi i wprowadzone w obieg społeczny (Gruchola, 2010). Kultura przenika wszystkie sfery życia każdego człowieka, łącząc się z podstawowymi wartościami, takimi jak wolność, twórczość, prawda, dobro i piękno. Kultura jest również czynnikiem zespalającym grupę ludzką. W takim znaczeniu kultura

stanowi szeroki i złożony układ sposobów działania, norm, wartości i symboli, wierzeń i dzieł symbolicznych, który przez jakąś zbiorowość społeczną uważany jest za własny, jej w szczególności przysługujący, wyrosły z jej tradycji i historycznych doświadczeń oraz obowiązujący w jej obrębie (Kłoskowska, 1991, s. 51).

Kultura odgrywa istotną rolę w życiu poszczególnych ludzi oraz całych społeczeństw. Kultura i obcowanie z nią przynoszą bowiem liczne korzyści zarówno społeczne, jak również gospodarcze (www.ontario.ca):

- kultura jest źródłem zachwyty i zdziwienia, dostarcza doświadczeń emocjonalnych i intelektualnych oraz zachęca do świętowania lub kontemplacji;
- kultura jest środkiem wyrażania kreatywności, kształtowania indywidualnej tożsamości i wzmocnienia lub zachowywania poczucia swojego miejsca w społeczeństwie;
- kultura pomaga rozwijać u dzieci i młodzieży umiejętność myślenia oraz wzmocnia wśród nich poczucie własnej wartości;
- kultura poprawia zarówno zdrowie psychiczne, jak i zdrowie fizyczne;
- kultura pomaga budować kapitał społeczny;
- kultura pomaga wspierać gospodarkę poprzez bezpośrednie i pośrednie tworzenie miejsc pracy;
- kultura pomaga pobudzać innowacje, wzrost produktywności, rozwój lokalny i regionalny, służy budowaniu marki lokalnej oraz wpływa na rozwój turystyki.

Pojęcie kultury często funkcjonuje z różnymi przymiotnikami, modyfikującymi jego podstawowe znaczenie. Współcześnie funkcjonują np. określenia takie jak „kultura duchowa”, „kultura materialna”, „kultura przyrodzona”, „kultura nadprzyrodzona”, „kultura jednostki”, „kultura społeczeństw”, „kultura studencka” (Daszkiewicz, 2010). Szczególnym rodzajem kultury jest wspomniana kultura studencka. Jest ona bowiem ściśle związana z grupą osób studiujących. Profesor D. Wężowicz-Ziółkowska w recenzji wydawniczej do pracy V. Wróblewskiej napisała, że kultura studencka to

konfiguracja nabytych przekonań, zachowań i ich rezultatów, wynikających z czasowej przynależności do określonego środowiska, przekazywanego kolejnym pokoleniom instytucjonalnie i pozainstytucjonalnie swoje tradycje kulturowe i wzory zachowań w postaci werbalnej i pozawerbalnej (Wróblewska, 2015, s. 13).

Kultura studencka wyrosła na fundamencie kultury akademickiej, która „obejmuje całość życia akademickiego, wielość form i obyczajów, język,

tradycje i ceremonial” (Kaczmarek, 2017, s. 212). Zdaniem P. Sztompki, kultura akademicka jest to „charakterystyczny dla uniwersytetu kompleks reguł, norm i wartości, zwyczajów i obyczajów, zasad moralnych – jawnych bądź podświadomych, mniej lub bardziej oczywistych” (Sztompka, 2017, s. 8).

Jak wykazano w raporcie pt. „Kultura studencka. Diagnoza kierunków rozwoju kultury studenckiej w Polsce” przygotowanym przez Akademickie Centrum Kultury UMCS Chatka Żaka, wyróżnić można cztery główne typy motywacji studentów do uczestnictwa w kulturze:

1. Odpoczynek od obowiązków i „lekka” rozrywka.
2. Rozwój profesjonalny.
3. Ogólne poszerzanie horyzontów.
4. Intensywne doznania w grupie (Kultura studencka, 2020, s. 40).

Termin „kultura studencka” jest przez niektórych badaczy kojarzony niestety z powstałą w czasach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej nowomową i w związku z tym zgłaszają oni postulaty zastąpienia go innymi określeniami, jak np. „subkultura studencka”, „studencki ruch kulturalny”, „kultura młodej inteligencji” (Dziamski, 2011). Pomimo jednak takich krytycznych opinii w literaturze przedmiotu powszechnie stosuje się kategorię „kultura studencka”.

Podsumowując przedstawione rozważania, można przyjąć, że kultura to wszelkie materialne i niematerialne efekty działań człowieka, które zostały przyjęte przez innych ludzi i wprowadzone w obieg społeczny. Kultura studencka jest to natomiast forma kultury ściśle związana ze społecznością akademicką i wyrosła na fundamencie kultury akademickiej.

Realizacja zadań z zakresu kultury przez samorząd terytorialny

Swój wkład w rozwój kultury powinny mieć m.in. jednostki administracji samorządowej, czyli administracji najbliższej członkom regionalnych i lokalnych wspólnoty (Suchodolski, 2015). Jednostki samorządu terytorialnego, realizując zadania publiczne, zaspokajają podstawowe potrzeby społeczności lokalnej. W katalogu ich zadań własnych znajdują się również zadania z zakresu kultury (Maj-Waśniowska i Sołtyk, 2018). Zgodnie z ustawą z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. 1998 nr 91 poz. 576), ustawą z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. 1998 nr 91 poz. 578) oraz ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 1990 nr 16 poz. 95), zadania

publiczne z zakresu kultury są zadaniami odpowiednio województwa, powiatu i gminy. Działania w zakresie kultury podejmowane przez jednostki samorządu terytorialnego obejmują: działania i inicjatywy kulturalne, opiekę nad zabytkami, wspieranie oraz promocję twórczości, edukacji i oświaty kulturalnej. Zadania te samorządy realizują m.in. przez tworzenie, prowadzenie i finansowanie ze swoich budżetów samorządowych instytucji kultury oraz projektów kulturalnych. Władze samorządowe posiadają jednak także kompetencje w zakresie wspierania działań w obszarze kultury podejmowanych przez różne inne podmioty (Maj-Waśniowska i Sołtyk, 2018).

Kwestie dotyczące realizacji przez samorządy zadań z zakresu kultury uregulowane są przede wszystkim w ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. 1991 nr 114 poz. 493). Zgodnie z nią organy jednostek samorządu terytorialnego, w zakresie ich właściwości, sprawują „mecenat nad działalnością kulturalną polegający na wspieraniu i promocji twórczości, edukacji i oświaty kulturalnej, działań i inicjatyw kulturalnych, a także opieki nad zabytkami i ochrony dziedzictwa narodowego w Rzeczypospolitej Polskiej i za granicą” (Ustawa o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, 1991, art. 1). Jednostki samorządu terytorialnego organizują działalność kulturalną, przede wszystkim tworząc samorządowe instytucje kultury, dla których prowadzenie takiej działalności jest podstawowym celem statutowym (Ustawa o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, 1991). Zgodnie z definicją przyjętą przez Główny Urząd Statystyczny, instytucja kultury jest to

państwowa lub samorządowa osoba prawna, dla której działalność kulturalna jest podstawowym celem statutowym (nie stanowiącym jednocześnie działalności gospodarczej), prowadzona w szczególności w formie: muzeów, biur wystaw artystycznych, galerii i centrów sztuki, bibliotek, domów i ośrodków kultury, świetlic i klubów (stat.gov.pl).

Jak już jednak wcześniej wspomniano, jednostki samorządu terytorialnego mogą również wspierać działania kulturalne podejmowane przez inne podmioty. Działalność taką mogą bowiem prowadzić osoby prawne, osoby fizyczne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej. Podmioty te mogą się ubiegać o otrzymanie dotacji celowych na realizację zadań państwowych (Ustawa o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, 1991).

Jednostki samorządu terytorialnego mogą ustanawiać i przyznawać roczne nagrody za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony kultury oraz przyznawać stypendia osobom

zajmującym się twórczością artystyczną, upowszechnianiem kultury oraz opieką nad zabytkami. Nagrody mogą być przyznawane osobom fizycznym lub prawnym oraz innym podmiotom na podstawie oceny całokształtu ich działalności lub ich istotnych osiągnięć. Stypendium polega natomiast na przyznaniu środków finansowych osobom realizującym określone przedsięwzięcia w zakresie twórczości artystycznej, opieki nad zabytkami lub upowszechniania kultury (Ustawa o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, 1991).

Drugim aktem prawnym, w którym znaleźć można regulacje odnoszące się do wspierania przez administrację samorządową działalności kulturalnej, jest ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2003 nr 96 poz. 873). Zgodnie z jej zapisami działalność społecznie użyteczna, prowadzona przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych określonych w ustawie, jest działalnością pożytku publicznego. Do zadań takich zaliczają się m.in. działania w zakresie podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości, rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej oraz kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego. Organizacjami pozarządowymi są natomiast niebędące jednostkami sektora finansów publicznych w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych lub przedsiębiorstwami, instytucjami badawczymi, bankami i spółkami prawa handlowego będącymi państwowymi lub samorządowymi osobami prawnymi oraz niedziałające w celu osiągnięcia zysku – osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia (Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, 2003). Zgodnie z zapisami omawianej ustawy, działalność pożytku publicznego może być prowadzona także przez:

- osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego;
- stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego;
- spółdzielnie socjalne;
- spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1599 i 2185), które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają

zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników (Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, 2003, art. 3).

Organy administracji publicznej mają za zadanie wspierać m.in. w sferze kultury realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe oraz inne podmioty, prowadzące działalność statutową w dziedzinie kultury. Wsparcie to odbywa się po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert albo w innych trybach określonych w ustawie. Organ administracji publicznej zamierzający zlecić realizację zadania publicznego ogłasza otwarty konkurs ofert. Ustawa przewiduje również możliwość realizacji zadania w zakresie kultury z pominięciem otwartego konkursu ofert. Na podstawie oferty realizacji zadania publicznego złożonej przez organizację pozarządową lub inne uprawnione podmioty organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego może uznać celowość realizacji tego zadania oraz zlecić wnioskodawcy, z pominięciem otwartego konkursu ofert, realizację zadania publicznego o charakterze lokalnym lub regionalnym. Może się tak zdarzyć jedynie w sytuacji, gdy wysokość dofinansowania lub finansowania tego zadania nie przekracza kwoty 10 000 zł i czas jego realizacji jest nie dłuższy niż 90 dni (Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, 2003).

Wspieranie kultury studenckiej przez Miasto Lublin

Lublin jest największym miastem wschodniej Polski i stolicą województwa lubelskiego. Pełni funkcję administracyjnego, gospodarczego i kulturalnego centrum regionu. Jest również jednym z największych i najprężniejszych ośrodków akademickich w kraju (Księga Jakości Urzędu Miasta Lublin, 2022).

Lublin jest miastem na prawach powiatu, czyli gminą wykonującą również zadania powiatu. Do zakresu działań miasta na prawach powiatu należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym. Tak zwany powiat grodzki, podobnie jak gmina, wykonuje wszystkie zadania samorządu terytorialnego niezastrzeżone dla innych jednostek samorządu terytorialnego (Dolnicki, 2019). Wśród zadań własnych miasta na prawach powiatu znajdują się m.in. sprawy z zakresu kultury.

Lublin znany jest w Polsce i na świecie z wielu prestiżowych i ważnych wydarzeń artystycznych. Od lat odbywają się tu renomowane międzynarodowe wydarzenia kulturalne, festiwale teatralne, muzyczne oraz imprezy prezentujące sztukę współczesną, do których zaliczyć można m.in. Międzynarodowy Konkurs Młodych Skrzypków im. K. Lipińskiego

i H. Wieniawskiego, Festiwal Tradycji i Awangardy Muzycznej „Kody”, Festiwal Open City – Miasto Otwarte, Międzynarodowe Spotkania Folklorystyczne, Międzynarodowy Festiwal „Konfrontacje Teatralne”, Noc Kultury, Carnaval Sztuk-Mistrzów, Słodko-Gorzki Festiwal Teatralny Sąsiedzi, Inne Brzmienia Art’n’Music Festival, Festiwal „Solo życia”, Harmonie Starego Miasta, „Bruno4ever” – Dni Brunona Schulza, Jar-mark Jagielloński, Festiwal Literacki „Miasto Poezji”, Wielokulturowy Lublin, Lublin Jazz Festiwal, Festiwal Sztuki w Przestrzeni Publicznej Otwarte Miasto, Europejski Festiwal Smaku, Festiwal Kultury Renesansu oraz Studenckie Konfrontacje Filmowe (Księga Jakości Urzędu Miasta Lublin, 2012; Suchodolski, 2015; lublin2029.pl, 2023).

Szeroko rozwinięta oferta kulturalna Lublina skłoniła władze miasta do dwukrotnego udziału w konkursie o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury. W 2016 r. rywalizację wygrał jednak Wrocław. Przy drugiej aplikacji miasto zostało natomiast ocenione jako najlepszy kandydat i w związku z tym Lublin będzie odgrywał rolę Europejskiej Stolicy Kultury w 2029 r. Lublin jest również pierwszym polskim miastem, które uzyskało tytuł Europejskiej Stolicy Młodzieży. Tytuł ten miasto nosiło w 2023 r. i z końcem tamtego roku przekazało go belgijskiemu miastu Gandawa.

Kultura stanowi istotny obszar działań podejmowanych i wspieranych przez lubelski samorząd. Zadania związane z kulturą samorząd realizuje głównie za pomocą samorządowych jednostek kultury. Samorządowe jednostki kultury nie są jednak organizacjami skoncentrowanymi na kulturze studenckiej. Równocześnie też samorząd nie jest organem prowadzącym dla uczelni wyższych. Możliwości wspierania kultury studenckiej przez samorząd są więc w znacznym stopniu ograniczone. Zestawienie wydatków zapisanych w uchwałach budżetowych Rady Miasta Lublin na zadania własne bez udziału środków europejskich w dziale 921 „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” prezentuje tabela 1.

Jak można zauważyć, wydatki na kulturę w analizowanych latach stanowiły od 2,44% do 3,31% łącznych wydatków Lublina na zadania własne realizowane bez udziału środków europejskich. Większość z tych środków przeznaczona była na utrzymanie miejskich instytucji kultury. W rozdziale, z którego mogłyby być wspierane m.in. inicjatywy kultury studenckiej, czyli w rozdziale 92105 „Pozostałe zadania w zakresie kultury”, znajdowało się jedynie od 5,74% do 8,83% całości środków przeznaczonych na kulturę. Przypuszczać można jednak, że w związku z otrzymaniem przez Lublin tytułu Europejskiej Stolicy Kultury 2029 udziały te w najbliższych latach będą wzrastać.

Tabela 1. Zestawienie wydatków zapisanych w uchwałach budżetowych Rady Miasta Lublin na zadania własne bez udziału środków europejskich w dziale 921 „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w latach 2020–2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Wydatki na zadania własne realizowane bez udziału środków europejskich (w zł)	1 756 080 761,91	1 877 542 300,91	2 102 756 362,11	2 485 018 596,62	2 878 472 343,51
Dział 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (w zł)	58 199 610,00	55 459 925,00	55 438 000,00	60 659 000,00	72 338 929,00
Udział działu 921 w wydatkach na zadania własne realizowane bez udziału środków europejskich (w %)	3,31	2,95	2,64	2,44	2,51
Rozdział 92105 – Pozostałe zadania w zakresie kultury (w zł)	5 140 000,00	4 425 925,00	3 850 000,00	3 640 000,00	4 150 000,00
Udział rozdziału 92105 w dziale 921 (w %)	8,83	7,98	6,94	6,00	5,74
Rozdział 92106 – Teatry (w zł)	4 029 400,00	3 900 000,00	4 070 000,00	4 400 000,00	5 160 000,00
Rozdział 92109 – Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby (w zł)	31 008 510,00	29 464 000,00	30 491 000,00	33 399 000,00	36 446 000,00
Rozdział 92110 – Galerie i biura wystaw artystycznych (w zł)	2 042 600,00	1 900 000,00	1 804 000,00	2 080 000,00	2 450 000,00
Rozdział 92116 – Biblioteki (w zł)	15 088 700,00	14 800 000,00	14 656 000,00	16 600 000,00	19 400 000,00
Rozdział 92120 – Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami (w zł)	790 400,00	870 000,00	440 000,00	420 000,00	4 531 429,00
Rozdział 92127 – Działalność dotycząca miejsc pamięci narodowej oraz ochrony pamięci walk i męczeństwa (w zł)	100 000,00	100 000,00	127 000,00	120 000,00	201 500,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Uchwała nr 480/XII/2019 Rady Miasta Lublin z dnia 19 grudnia 2019 r. w sprawie uchwały budżetowej Miasta Lublin na 2020 rok; Uchwała nr 761/XXIV/2020 Rady Miasta Lublin z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie uchwały budżetowej Miasta Lublin na 2021 rok; Uchwała nr 1063/XXXIV/2021 Rady Miasta Lublin z dnia 16 grudnia 2021 r. w sprawie uchwały budżetowej Miasta Lublin na 2022 rok; Uchwała nr 1352/XLV/2022 Rady Miasta Lublin z dnia 15 grudnia 2022 r. w sprawie uchwały budżetowej Miasta Lublin na 2023 rok; Uchwała nr 1629/LV/2023 Rady Miasta Lublin z dnia 14 grudnia 2023 r. w sprawie uchwały budżetowej Miasta Lublin na 2024 rok.

Wsparcie dla uprawnionych podmiotów zajmujących się kulturą studencką może się odbywać poprzez otwarte konkursy ofert na realizację zadania publicznego z zakresu kultury i sztuki. Jeden z takich konkursów zakończył się w Lublinie w styczniu 2023 r. i dotyczył zadań realizowanych w okresie od 1 lutego do 31 grudnia 2023 r. Zadanie publiczne objęte konkursem nosiło nazwę „Miasto kultury” i obejmowało realizację przedsięwzięć o zasięgu miejskim, regionalnym, ogólnopolskim oraz międzynarodowym w zakresie tworzenia i upowszechniania kultury w celu podniesienia jakości życia mieszkanek i mieszkańców Lublina. W związku z otrzymaniem przez Lublin tytułu Europejskiej Stolicy Młodzieży 2023 priorytetowe były przedsięwzięcia mające na celu wzmocnienie kompetencji kulturalnych młodzieży i zwiększenie uczestnictwa młodych ludzi w kulturze. Zgodnie z definicją przyjętą przez Europejskie Forum Młodzieży na potrzeby aplikacji Europejskiej Stolicy Młodzieży młodzież rozumiana jest jako osoby między 10. a 30. rokiem życia. Zgodnie z ogłoszeniem konkursowym preferowane były projekty (bip.lublin.eu, 2022):

- skierowane do młodzieży i aktywizujące młodych ludzi do działania na rzecz rozwoju kultury w Lublinie, m.in. przedsięwzięcia z zakresu edukacji kulturalnej lub integracji międzypokoleniowej, przedsięwzięcia włączające młodzież w życie kulturalne miasta;
- przygotowane i realizowane przez młodzież;
- zawierające specjalne wydarzenia, w szczególności plenerowe organizowane przez młodzież i na rzecz młodzieży podczas Europejskiego Tygodnia Młodzieży w drugiej połowie maja, podczas wakacji i w ramach obchodów Urodzin Miasta;
- cykliczne, kontynuujące dotychczasowe działania;
- wprowadzające innowacyjne rozwiązania;
- mające charakter międzykulturowy, wspierające integrację osób i grup o różnych tożsamościach narodowych i etnicznych, w tym integrację społeczności uchodźczej, zwiększające dostępność kultury dla osób z grup mniejszościowych, migrantów i uchodźców stale przebywających w Lublinie.

Do rozdysponowania w konkursie przeznaczona była kwota 750 000 zł. Podmiotami uprawnionymi do złożenia ofert w konkursie były: organizacje pozarządowe, osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, spółdzielnie socjalne, spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe, które nie działają w celu osiągnięcia

zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników (bip.lublin.eu, 2022). Do konkursu zgłoszonych zostało 125 ofert, z których 120 zostało ocenionych pozytywnie na etapie oceny formalnej (bip.lublin.eu, 2023). W rozstrzygnięciu konkursu łączna kwota przeznaczona do rozdysponowania w konkursie została zwiększona o 761 000 zł do poziomu 1 511 000 zł. Została ona rozdzielona pomiędzy 84 projekty. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że najwyższą dotację w kwocie 60 000 zł otrzymała Fundacja Akademickiego Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka na projekt pt. „Możesz! – edukacja i sprawczość poprzez kulturę”. Projekt ten składał się z trzech etapów: MOŻESZ!, SPRAWCZOŚĆ! oraz ROBIĘ TO! Obejmował on szkolenia, warsztaty, wystawy, koncerty, spektakle teatralne, panele dyskusyjne, spotkania integracyjne, prelekcje, projekcje filmów, pokazy mody oraz konkursy (umcs.pl, 2023 c).

Fundacja Akademickiego Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka działa przy Centrum Kultury i Mediów Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie „Chatka Żaka”. Do jej celów należą:

1. Wspomaganie działań zmierzających do rozwoju i promocji kultury studenckiej.
2. Integrowanie studentów oraz organizacji o charakterze studenckim.
3. Wspieranie i popularyzacja przedsięwzięć z dziedziny kultury i sztuki wśród studentów, w szczególności z dziedzin takich jak: teatr, muzyka, sztuki plastyczne, fotografia, film, literatura, sztuki wizualne, media.
4. Prowadzenie działań edukacyjnych i badawczych z zakresu szeroko pojętej kultury studenckiej.
5. Działalność na rzecz nauki i oświaty.
6. Podtrzymywanie tradycji narodowej oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej.
7. Prowadzenie szkoleń w zakresie promocji i rozwoju kultury studenckiej.
8. Promocja działań kulturalnych realizowanych przez studentów UMCS ze szczególnym uwzględnieniem przedsięwzięć realizowanych w ACKiM UMCS Chatka Żaka.
9. Działanie na rzecz integracji państw europejskich w wymiarze kulturowym.
10. Wspieranie międzynarodowej wymiany twórców.
11. Promocja kultury studenckiej w Polsce i poza jej granicami (umcs.pl, 2023 a).

Projekt „Możesz! – edukacja i sprawczość poprzez kulturę” nie był jedynym, na który Fundacja ACKiM UMCS Chatka Żaka pozyskała dofinansowanie z Miasta Lublin. Innymi takimi projektami były m.in. (umcs.pl, 2023a):

- „Kabaretowy Uniwerek” – 2017 i 2018 r., dofinansowanie z Urzędu Miasta Lublin w kwocie po 15 000 zł;
- „Plakaton – konkurs na najlepszy plakat kulturalny Lublina”, 2017 r., dofinansowanie z Urzędu Miasta Lublin – 3 000 zł;
- „W rytmie wolności...”, 2018 r., dofinansowanie z Urzędu Miasta Lublin w kwocie 25 000 zł.

Inną formą wspierania kultury studenckiej przez Miasto Lublin jest jego status partnera strategicznego Lubelskich Dni Kultury Studenckiej „Lublinalia”. Lublinalia 2023 były organizowane przez Samorządy Studenckie czterech lubelskich uczelni – Politechniki Lubelskiej, Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Uniwersytetu Medycznego oraz Uniwersytetu Przyrodniczego. Wydarzenie odbywało się przy wsparciu Miasta Lublin i wpisywało się w obchody Europejskiej Stolicy Młodzieży (umcs.pl, 2023b).

Formą wspierania kultury studenckiej mogą być także Nagrody Miasta Lublin w dziedzinie kultury. Prezydent Miasta Lublin przyznaje doroczne nagrody za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej i upowszechniania kultury (Załącznik do Uchwały Nr 745/XXX/2013 Rady Miasta Lublin, 2013):

- Nagrodę Artystyczną Miasta Lublin;
- Nagrodę Miasta Lublin za Upowszechnianie Kultury;
- Nagrodę Miasta Lublin za Całokształt Działalności;
- Nagrody Okolicznościowe;
- Nagrodę Miasta Lublin dla Mecenasa Kultury.

Zgodnie ze słowami Krzysztofa Żuka, Prezydenta Miasta Lublin,

Przyznanie Nagród Miasta Lublin w dziedzinie kultury to wyraz wdzięczności, a także uznania dla osób i instytucji zaangażowanych w rozwój oraz promocję lubelskiej kultury. Dzięki ich twórczości i działaniom, mieszkańcy i mieszkanki korzystają z bogatej, aktualnej i różnorodnej oferty wydarzeń, a Lublin jest postrzegany jako ważny ośrodek na kulturalnej mapie kraju (lublin.eu, 2023).

Osoby i inne podmioty związane z kulturą studencką mogą być nagrodzone zwłaszcza w czterech pierwszych kategoriach.

Nagroda artystyczna przyznawana jest osobom fizycznym lub prawnym oraz innym podmiotom, w tym także grupom nieformalnym, na podstawie oceny osiągnięć o istotnym znaczeniu, za wybitne dokonania w dziedzinie twórczości artystycznej powstałe w okresie minionego roku

kalendaryzowego, w szczególności w takich dziedzinach sztuki jak film, literatura, muzyka, sztuki wizualne, taniec, teatr (Załącznik do Uchwały Nr 745/XXX/2013 Rady Miasta Lublin, 2013).

Nagroda za upowszechnianie kultury przyznawana jest animatorom i menedżerom kultury będącym osobami fizycznymi, prawnymi lub innymi podmiotami, w tym także grupami nieformalnymi, na podstawie oceny działalności, za znaczące osiągnięcia powstałe w okresie minionego roku kalendarzowego w zakresie upowszechniania kultury, w tym w szczególności dotyczące animacji i organizacji wydarzeń kulturalnych, edukacji kulturalnej i artystycznej, wspomagania artystycznej twórczości amatorskiej, popularyzacji różnorodnych dziedzin kultury i sztuki (Załącznik do Uchwały Nr 745/XXX/2013 Rady Miasta Lublin, 2013).

Nagroda za całokształt działalności przyznawana jest wyłącznie osobom fizycznym za co najmniej dwudziestoletnią działalność twórczą, artystyczną lub w zakresie upowszechniania kultury na podstawie oceny całokształtu osiągnięć o istotnym znaczeniu, w uznaniu wybitnych dokonań w obszarze kultury i sztuki (Załącznik do Uchwały Nr 745/XXX/2013 Rady Miasta Lublin, 2013). Nagrodę tę otrzymała w 2020 r. za „wybitne dokonania w dziedzinie chóralistyki, wieloletnią działalność artystyczną i kulturalną, pełne sukcesów kierowanie Chórem Akademickim Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie im. Jadwigi Czerwińskiej oraz promocję polskiej kultury muzycznej w kraju i za granicą oraz uwrażliwianie młodych pokoleń na dobro i piękno muzyki” (umcs.pl, 2020) profesor Urszula Bobryk.

Nagrody okolicznościowe mogą być przyznawane osobom fizycznym lub prawnym, a także innym podmiotom, w tym grupom nieformalnym na podstawie oceny działalności lub osiągnięć o istotnym znaczeniu, za dokonania w dziedzinie twórczości artystycznej i upowszechniania kultury lub z okazji jubileuszu działalności twórczej, artystycznej lub jubileuszu działalności w zakresie upowszechniania kultury (Załącznik do Uchwały Nr 745/XXX/2013 Rady Miasta Lublin, 2013).

Nagrodę dla mecenasa kultury może otrzymać osoba fizyczna lub prawna za wspieranie finansowe lub pozafinansowe przedsięwzięć kulturalnych, twórczości artystycznej oraz innych działań w zakresie kultury i sztuki w minionym roku kalendarzowym (Załącznik do Uchwały Nr 745/XXX/2013 Rady Miasta Lublin, 2013).

Jednostki samorządu terytorialnego mogą przyznawać stypendia osobom zajmującym się twórczością artystyczną, upowszechnianiem kultury oraz opieką nad zabytkami (Ustawa o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, 1991). Stypendia te mogą być przyznawane m.in. osobom związanym z kulturą studencką. Można je więc uznać za formę wspierania tego typu kultury przez jednostkę samorządu terytorialnego.

Prezydent Miasta Lublin przyznaje stypendia osobom fizycznym zajmującym się twórczością artystyczną lub upowszechnianiem kultury (Załącznik do uchwały nr 1029/XXXII/2021 Rady Miasta Lublin, 2021):

- na realizację projektu z zakresu twórczości artystycznej lub z zakresu upowszechniania kultury;
- na czynny udział w międzynarodowych lub ogólnopolskich konkursach, festiwalach, przeglądach lub projektach kulturalnych odbywających się poza Lublinem;
- za osiągnięcia artystyczne o randze międzynarodowej lub ogólnopolskiej;
- na realizację młodzieżowego projektu z zakresu twórczości artystycznej lub z zakresu upowszechniania kultury.

Stypendium na realizację projektu z zakresu twórczości artystycznej lub z zakresu upowszechniania kultury jest przyznawane osobie pełnoletniej, która zamieszkuje, pracuje, uczy się lub studiuje na terenie Lublina lub przedmiot jej projektu stypendialnego jest związany z Lublinem. Projekt stypendialny może być realizowany w szczególności w takich dziedzinach sztuki jak film, literatura, muzyka, sztuki wizualne, taniec, teatr lub dotyczyć upowszechniania kultury w szczególności w zakresie animacji kultury, organizacji wydarzeń kulturalnych, edukacji kulturalnej i artystycznej, wydawnictw kulturalnych oraz badań nad kulturą (Załącznik do uchwały nr 1029/XXXII/2021 Rady Miasta Lublin, 2021).

Stypendium na czynny udział w międzynarodowym lub ogólnopolskim konkursie, festiwalu, przeglądzie lub projekcie kulturalnym odbywającym się poza Lublinem może być przyznane osobie, która zamieszkuje, pracuje, uczy się lub studiuje na terenie Lublina oraz zgłosiła się lub otrzymała zaproszenie od organizatora wydarzenia (Załącznik do uchwały nr 1029/XXXII/2021 Rady Miasta Lublin, 2021).

Stypendium za osiągnięcia artystyczne o randze międzynarodowej lub ogólnopolskiej może być przyznane osobie, która zamieszkuje, pracuje, uczy się lub studiuje na terenie Lublina, w poprzednim roku kalendarzowym uzyskała znaczące osiągnięcie indywidualne lub w grupie maksymalnie czteroosobowej, w szczególności w konkursie lub plenerze artystycznym oraz w roku uzyskania osiągnięcia artystycznego nie ukończyła 26. roku życia (Załącznik do uchwały nr 1029/XXXII/2021 Rady Miasta Lublin, 2021).

Stypendium na realizację młodzieżowego projektu z zakresu twórczości artystycznej lub z zakresu upowszechniania kultury może być natomiast przyznane osobie fizycznej w wieku od 13. do 30. roku życia, która zamieszkuje, pracuje, uczy się lub studiuje na terenie Lublina. Projekt młodzieżowy z zakresu twórczości artystycznej może być realizowany w szczególności w takich dziedzinach sztuki jak film, literatura,

muzyka, sztuki wizualne, taniec, teatr, może także dotyczyć upowszechniania kultury i obejmować animację kultury, organizację wydarzeń kulturalnych oraz wydawnictwa kulturalne (Załącznik do uchwały nr 1029/XXXII/2021 Rady Miasta Lublin, 2021).

Jak już wskazano, możliwości finansowania przez jednostki samorządu terytorialnego kultury studenckiej są bardzo mocno ograniczone. Jedyłą szansą na zmianę tego stanu rzeczy są ewentualne zmiany prawne, które literalnie zobowiązałyby samorządy do wspierania kultury studenckiej lub na przykład uznawały samorządy za organy prowadzące dla jednostek zajmujących się kulturą studencką. Pewną nadzieję na zwiększenie zakresu finansowania kultury studenckiej zarówno przez samorząd Miasta Lublin, jak również wszystkie inne samorządy stanowi jednak tzw. budżet obywatelski. Budżet obywatelski jest to wydzielona część budżetu jednostki samorządu terytorialnego, w ramach której wyznaczona odgórnie kwota wydatków przeznaczona jest na inicjatywy i projekty bezpośrednio zgłaszane przez społeczność lokalną (Marchewka-Bartkowiak). Budżet obywatelski jest demokratycznym procesem, w ramach którego mieszkańcy współdecydują o przeznaczeniu części budżetu jednostki samorządu terytorialnego (Krasnowolski, 2020). Studenci będący mieszkańcami Lublina i innych miast akademickich mogą zgłaszać chęć realizacji swoich inicjatyw i tym samym zdobywać środki na finansowanie kultury studenckiej.

Zakończenie

Zadaniem jednostek samorządu terytorialnego jest zaspokajanie potrzeb członków wspólnot lokalnych i regionalnych, w tym także potrzeb kulturalnych. Jednostki samorządu terytorialnego są ustawowo zobligowane do organizowania i wspierania działalności kulturalnej. Zadanie to realizują one głównie przez prowadzone przez siebie jednostki kultury. Mogą one jednak wspierać finansowo również inne podmioty zajmujące się działalnością kulturalną poprzez otwarte konkursy ofert. Katalog podmiotów, które mogą się o takie środki ubiegać, jest jednak katalogiem zamkniętym i w związku z tym nie wszystkie podmioty kultury studenckiej mogą o te środki aplikować. W przypadku dotacji pozakonkursowych kwoty możliwych dotacji są dodatkowo istotnie ograniczone. Pewną formą wspierania osób związanych z kulturą studencką są przyznawane przez samorząd nagrody i stypendia artystyczne. Ich liczba, wysokość oraz ograniczenia formalne związane z ich przyznawaniem sprawiają jednak, że trudno uznać je za narzędzia faktycznego i efektywnego wspierania kultury studenckiej. Wszystko to stanowi potwierdzenie postawionej we wstępie

hipotezy zakładającej, że możliwości finansowego wspierania kultury studenckiej przez jednostki samorządu terytorialnego są istotnie ograniczone.

BIBLIOGRAFIA

- Baldwin, E., Longhurst, B., McCracken, S., Ogborn, M. i Smith, G. (2007). *Wstęp do kulturoznawstwa*. Poznań: Zysk i S-ka.
- Daszkiewicz, W. (2010). Podstawowe rozumienie kultury – ujęcie filozoficzne. *Roczniki Kulturoznawcze*, t. I, 43–64.
- Dolnicki, B. (2019). *Samorząd terytorialny*. Warszawa: Wolters Kluwer.
- Dziamiński, G. (2011). Kultura studencka: poszukiwanie alternatywy. W: E. Chudziński (red.), *Kultura studencka. Zjawisko – twórcy – instytucje*. Kraków: Fundacja STU, 11–19.
- Fundacja ACKiM UMCS Chatka Żaka. Pozyskano z: <https://www.umcs.pl/pl/fundacja-ackim-umcs-chatka-zaka,19399.htm> (dostęp: 30.07.2023).
- Gajda, J. (2009). *Antropologia kulturowa. Wprowadzenie do wiedzy o kulturze*. Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”.
- Gruchola, M. (2010). Kultura w ujęciu socjologicznym. *Roczniki Kulturoznawcze*, t. I, 95–113.
- Institucja kultury. Pozyskano z: <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/128,pojecie.html> (dostęp: 08.07.2023).
- Jadacki, J. (2011). Kultura i metoda. W: J. Michalik (red.), *Kultura i metoda*. Warszawa: ENETEIA – Wydawnictwo Psychologii i Kultury, 47–74.
- Kaczmarek, Ż. (2017). Troska o kulturę życia akademickiego jako realizacja funkcji wychowawczej uczelni. W: M. Humeniuk i I. Paszenda (red.), *Codzienność jako wyzwanie edukacyjne*. Wrocław: Uniwersytet Wrocławski, 209–218.
- Kłoskowska, A. (1991). Kultura narodowa. W: A. Kłoskowska (red.), *Encyklopedia kultury polskiej XX wieku. Pojęcia i problemy wiedzy o kulturze*. Wrocław: Wiedza o Kulturze.
- Kłoskowska, A. (2005). *Kultura masowa, krytyka i obrona*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Krasnowolski, A. (2020). *Budżety obywatelskie (partycypacyjne). Historia instytucji i jej funkcjonowanie w polskich samorządach*. Warszawa: Kancelaria Senatu.
- Kreft, D. (2005). Człowiek a kultura. *Perspectiva, Legnickie Studia Teologiczno-Historyczne*, nr 2, 102–120.
- Kroeber, A.L. i Kluckhohn, K. (1952). *Culture. A Critical Review of Concepts and Definitions*. Cambridge–Massachusetts.
- Księga Jakości Urzędu Miasta Lublin – wydanie czwarte. Załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 35/8/2012 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 7 sierpnia

- 2012 r. w sprawie wprowadzenia Księgi Jakości Urzędu Miasta Lublin – wydanie czwarte.
- Księga Jakości Urzędu Miasta Lublin – wydanie ósme. Załącznik do zarządzenia nr 74/12/2022 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 16 grudnia 2022 r. w sprawie Księgi Jakości Urzędu Miasta Lublin – wydanie ósme.
- Kultura. Pozyskano z: <https://sjp.pwn.pl/slowniki/kultura.html> (dostęp: 01.07.2023).
- Kultura studencka, diagnoza kierunków rozwoju kultury studenckiej w Polsce. (2020). Lublin: Wydawnictwo UMCS.
- Laureaci Nagród Miasta Lublin w dziedzinie kultury za rok 2022 (2023). Pozyskano z: <https://lublin.eu/kultura/informacje/wiadomosci/laureaci-nagrod-miasta-lublin-w-dziedzinie-kultury-za-rok-2022,3860,41,1.html> (dostęp: 30.07.2023).
- Lublin 2029 RE:UNION. Pozyskano z: <https://lublin2029.pl/> (dostęp: 09.07.2023).
- Lublinalia 2023 – Lubelskie Dni Kultury Studenckiej (2023). Pozyskano z: <https://www.umcs.pl/pl/aktualnosci,34,lublinalia-2023-lubelskie-dni-kultury-studenckiej,131915.htm> (dostęp: 30.07.2023).
- Maj-Waśniowska, K. i Sołtyk, P. (2018). Rola samorządu terytorialnego w finansowaniu zadań z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w Polsce. *Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy*, nr 56(4), 369–383. DOI: 10.15584/nsawg.2018.4.30.
- Marchewka-Bartkowiak, K. Leksykon budżetowy – Budżet obywatelski. Pozyskano z: <https://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/BASLeksykon.xsp?id=667DCF4F24778F74C1257A710030C2E9&litera=B> (dostęp: 20.10.2024).
- Miasto Kultury w roku 2023 – Ogłoszenie konkursowe (2022). Pozyskano z: <https://bip.lublin.eu/urzed-miasta-lublin/ogloszenia/konkursy/2022/miasto-kultury-w-roku-2023-otwarty-konkurs-ofert,303,28181,2.html> (dostęp: 10.07.2023).
- Miasto Kultury w roku 2023 – Wyniki oceny formalnej ofert. (2023). Pozyskano z: <https://bip.lublin.eu/urzed-miasta-lublin/ogloszenia/konkursy/2023/miasto-kultury-w-roku-2023-ocena-formalna,29,28324,2.html> (dostęp: 10.07.2023).
- MOŻESZ! – zdobądź doświadczenie w kulturze! (2023). Pozyskano z: <https://www.umcs.pl/pl/aktualnosci,9419,mozesz-zdobadz-doswiadczenie-w-kulturze,132020.htm> (dostęp: 30.07.2023).
- Nagroda miasta Lublin dla naszej Pani Dyrygent prof. dr hab. Urszuli Bobryk! (2020). Pozyskano z: <https://www.umcs.pl/pl/aktualnosci,8666,nagroda-miasta-lublin-dla-naszej-pani-dyrygent-prof-dr-hab-urszuli-bobryk,100886.htm#page-2> (dostęp: 31.07.2023).
- Nowicka-Zagórow, K. (2018). Student to ma klawe życie – o mitologizacji teatralnego ruchu studenckiego. *Media Biznes Kultura*, nr 2(5), 147–157.

- Suchodolski, B. (2015). Organizowanie i wspieranie działalności kulturalnej przez jednostkę samorządu terytorialnego na przykładzie Miasta Lublin. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, Seria: Administracja i Zarządzanie*, nr 104, 219–234.
- Sztompka, P. (2017). Autonomia – fundament kultury akademickiej. *Nauka*, nr 3, 7–13.
- Świdzińska, A. *Jak działa kultura? Kulturowe ramy zachowań społecznych w szkole*. Ośrodek Rozwoju Edukacji. Pozyskano z: <https://www.ore.edu.pl/> (dostęp: 01.07.2023).
- The importance of culture*. Pozyskano z: <https://www.ontario.ca/document/environmental-scan-culture-sector-ontario-culture-strategy-background-document/importance-culture> (dostęp: 18.10.2024).
- Uchwała nr 1063/XXXIV/2021 Rady Miasta Lublin z dnia 16 grudnia 2021 r. w sprawie uchwały budżetowej Miasta Lublin na 2022 rok.
- Uchwała nr 1352/XLV/2022 Rady Miasta Lublin z dnia 15 grudnia 2022 r. w sprawie uchwały budżetowej Miasta Lublin na 2023 rok.
- Uchwała nr 1629/LV/2023 Rady Miasta Lublin z dnia 14 grudnia 2023 r. w sprawie uchwały budżetowej Miasta Lublin na 2024 rok.
- Uchwała nr 480/XII/2019 Rady Miasta Lublin z dnia 19 grudnia 2019 r. w sprawie uchwały budżetowej Miasta Lublin na 2020 rok.
- Uchwała nr 761/XXIV/2020 Rady Miasta Lublin z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie uchwały budżetowej Miasta Lublin na 2021 rok.
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Dz.U. 2003 nr 96 poz. 873.
- Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej. Dz.U. 1991 nr 114 poz. 493.
- Włodarczyk, E. (2003). Kultura. W: J. Pilch (red.), *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, t. II. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie Żak, 950–962.
- Wróblewska, V. (red.). (2015). *Kultura studencka. Z badań folklorystycznych na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika*. Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.
- Załącznik do uchwały nr 1029/XXXII/2021 Rady Miasta Lublin z dnia 21 października 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania stypendiów dla osób zajmujących się twórczością artystyczną i upowszechnianiem kultury oraz ich wysokości. Regulamin przyznawania stypendiów dla osób zajmujących się twórczością artystyczną i upowszechnianiem kultury.
- Załącznik do Uchwały Nr 745/XXX/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 25 kwietnia 2013 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania dorocznych nagród za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej i upowszechniania kultury. Regulamin przyznawania dorocznych nagród za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej i upowszechniania kultury.

Bartłomiej Suchodolski – doktor nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia. Pracuje w Instytucie Nauk o Polityce i Administracji w Uniwersytecie w Siedlcach. Jest profesorem wizytującym w Samtskhe-Javakheti State University (Gruzja). Jego zainteresowania naukowe koncentrują się głównie na problematyce funkcjonowania samorządu terytorialnego w Polsce. Interesuje się także ekonomią behawioralną i rynkiem kapitałowym oraz zagadnieniami związanymi z koncepcją procesowego podejścia do zarządzania współczesnymi organizacjami. Lubi czytać książki, zwłaszcza skandynawskie kryminały oraz reportaże na temat życia w państwach byłego ZSRR.